

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

88. An colloquentes cum Conversis Monialibus incodant in censuras latas
ab Episcopo, vel si sint Regulares in poena? Decreti Sixti V. & Sacrae
Congregationis? Et an loquentes cum Monialibus signis, aut ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

prohibitionem loquentem cum Moniali in lingua ab ipsa non intellecta, etiam si quidam alias explicet Moniali sensum verborum, quoniam in hoc casu ille talis loquitur proprie cum Interprete, non cum Moniali: ergo. Confirmatur ex Sanchez lib. 2. mor. cap. 10. num. 51. ubi docet, loquentem Librum prohibitorium, conscriptum tamen lingua sibi omnino ignota non affici pœnis latis contra legentes libros prohibitos; nam cum tantum materialiter legat: non datur periculum subversionis; & ideo pro illo casu particulari cessat finis legis prohibentis: ergo hoc idem à pari in casu nostro. Idem docet Merolla, num. 608. Pellizarius, num. 216. Et idem dicendum videtur de eo, qui de domo posita prope Monasterium loquitur cum Monialibus, quod me citato concedit Tamburinus de Iure Abbatissarum, diss. 2. §. 8. num. 1. & me citato Lezana, ubi supra, & me citato Pellizarius, num. 214. & me citato Ianuarius, n. 25. & alij penes ipsum; quibus adde Vidal numero 87. & Pacem Jordanum in var. Elucubrat. tom. 1. lib. 7. tit. 12. numero 37.

5. Nota Secundo contra Merollam: loquentes cum Abbatissa, non contravenire Decreto; & ita docet me citato Lezana, num. 22. & me citato Tamburinus, n. 5. & me citato Joseph de Ianuario resol. 44. per tot. qui respondet latè & doctè ad omnia argumenta contraria sententiæ quam adduxerat Merolla. Et hanc sententiam me citato tenet etiam Zambellus, ubi supra, & me citato Pellizarius num. 208. & Vidal, numero 89. Vnde non est audiendum novissimè Squillante de Privileg. Episcop. part. 1. cap. 13. num. 58. qui me citato auctoritate Patris Megala contrarium videtur docere.

6. Nota Tertiò, prohibitionem contra colloquentes cum Monialibus non afficere scribentes ad illas: Ita me citato tenet Squillante, ubi supra num. 48. & Ianuarius, resol. 46. qui citat Sanchez, Tamburinum, Merollam, Graffium, & Bonacinam, quibus adde Barbofam de Potest. Episcop. part. 2. alleg. 101. n. 78. cum segg. licet contrarium asserat Campanili in Rubr. 12. cap. 16. n. 46. cum segg. Pax Iordanus in Var. Elucubrat. tom. 3. lib. 7. tit. 12. num. 60. & alij.

7. Nota Quartò, quod Episcopi loquentes cum Monialibus non includuntur in Ediçto Ordinarij illius loci, vel ex consuetudine, seu præsumpta licentiâ ipsius Ordinarij, vel quia dum Ediçtum non ligat proferentem, neque debet ligare aequalem, ex cap. Cum inferior, de major. & obedientia, & ex leg. penult. ff. de Arbitr. & ita me citato tenet Pellizarius, num. 210. Ianuarius num. 15. & alij penes ipsum. Non tamen assentior Patri Vidal, qui ubi supra docet, non solum Episcopos, sed etiam Canonicos Ecclesiæ Cathedralis, posse ad Monasteria Monialium accedere, & cum ipsis colloqui: hoc enim est prorsus negandum, ut patet praxi quotidiana.

8. Nota Quintò, Peregrinos, & Advenas habentes animum permanendi in aliena Civitate pro minori anni tempore accedendo ad Moniales absque legitima licentiâ, etiam sine necessitate, neque mortiferè peccare, neque incurrere pœnas specialiter latis in illo loco. Probat: Peregrini non obligantur servare leges, & statuta locorum, in quibus permanere non intendunt per longum temporis intervallum; quia cum non sint pars illius Communitatis, quæ est subdita illi Legiſlatore, neque subſcuntur ejus Jurisdictioni, neque forum acquirunt; ut constat ex leg. heres absens, §. Proinde ff. de Judiciis, & ita me citato docet Pellizarius, n. 211. Ianuarius, resol. 34. num. 24. Et ita hanc sententiam tenet etiam Vidal num. 88. qui etiam n. 93. extendit ad declarantem Moniali aliquem casum conscientiæ; nam talis locutio

habet potius speciem sermonis, & exhortationis, quam propriæ locutionis. Idem docet Ianuarius ubi supra, num. 17. Et tandem me citato docet Pellizarius, num. 221. quod non possint dici transgressores prohibitionis Episcopi, Pueri, & Puellæ, si ante 14. annum sine licentiâ accedant ad Moniales cum ipsis colloquantur, tum quia respectu illorum non concurrunt causæ ex quibus solet induci dicta prohibitio; sicque procedit doctrina, quod cessante fine legis, cessat lex; tum quia Ecclesia non solet cogere quemquam suis Censuris ante annos pœbertatis, compatiens fragilitati illius ætatis; constat autem quod talis prohibitio solet fieri sub aliqua Censura. Et ita hanc sententiam tenet etiam Tamburinus, numer. 8. Vnde si Puer dubitat an ætas sit completa post factam diligentiam, potest tuta conscientia loqui, quia possessio non stat pro statuto, sed pro ætate. Et ita tenet Ianuarius, num. 15. Merolla, num. 620. Pellizarius, num. 221. Et plura ex his à me alibi notata, iterum adnotare volui, ut illa magis auctoritate Doctorum firmarem: cautè tamen, & maturè procedant Regulares; nam in foro exteriori ab Episcopis supradicta difficulter admittenda esse puto; ideo videant quid faciant.

Sup. his supra in ref. 84. §. Nota quinto, in principio.

Alibi in omnibus ref. præteritarum annotationum hujus ref.

RESOL. LXXXVIII.

An colloquentes cum conversis Monialibus incidunt in censuras latis ab Episcopo; vel si sint Regulares in pœnas Sixti V. & Sacre Congregationis? Et an loquentes cum Monialibus signis, aut nutibus, vel per intermediam personam, aut per scriptum peccent, & incurrant pœnas? Ex p. 10. tract. 14. & Misc. 4. Refol. 53. aliis 51.

§. 1. Negativam sententiam docet novissimè Marcus Vidal in Arca Theolog. Mor. de Monialibus, Inquis. 2. num. 91. ubi sic ait: Addo Secundò, non incurrere pœnas, neque moraliter peccare loquentem cum Monialibus Conversis: nam, ut asserit Tufchus litt. M. verb. Moniales, conc. 333. Conversæ non sunt veræ Moniales, quantvis Professionem emittant, differunt etiam in multis, nempe nomine, exercitio, & in multis locis non servant rigorem Clausuræ, non habent vocem, non tenentur ad divinas preces, & multas differentias congerit Federicus de Senis, conf. 213. Affl. et. Franc. Abb. hæc ille: ergo. Ita Vidal.

2. Sed ego affirmativæ sententiæ adhæreo, quam etiam novissimè tenet doctus, & amicissimus Ioseph de Ianuario de Casibus reserv. resol. 34. numero 48. sic asserens: Nota duodecimò, quod nomine Monialium, veniunt etiam Conversæ intervenientes Monialibus, can. Vi lex. 27. quest. 1. capite. Non dubium de sentent. Excommunicat. tenentur enim istæ observare Clausuram sicut & ceteræ Moniales Choristæ, &c. ut rectè observat Graffius lib. 2. de Casibus cap. 5. numero 40. Sicut nomine Monialium veniunt etiam Monasteria Sororum, ut ex consuetudine optima legum interprete habetur.

3. Sed si aliquis hic obiter quærat, an loquentes cum Monialibus signis, ac nutibus peccent, & incurrant pœnas? Respondeo affirmativè. Et ita docet Baucius de Casibus reserv. Eccles. Neapolit. cas. 4. petes 2. fol. 20. & me citato etiam Ianuarius, ubi supra, n. 49. ubi sic asserit: Nota quod qui loquitur cum Monialibus per nutus, & signa, incidit in casum nostrum: Nam verè explicat suos in-

Sup. hoc sup. ref. 84. §. Nota secundo, in principio.

ternos affectus, ad quos explicandos est instituta loquela. Quod verò hæc explicatio fiat per verba vel alia signa hoc idem significatâ parum refert. Sicut si Monialis haberet linguam Turcicam, & loquens polletet eadem lingua, si loquela Turcica colloqueretur, verè incidere in casum nostrum. Sic quando loquuntur per signa, quibus ipsi soli se intelligunt, verè loquuntur § cum verè explicant affectus internos. Secus verò dicendum est, si quis loquatur per intermediam personam; nam tunc etsi verè explicaret suos internos affectus, explicaret alteri, & ex hoc Moniali, quod non est prohibitum; sicut si per scriptum quis suos affectus internos explicaret, non incidere in casum nostrum. Ita ille. Vnde contra Patrem Pellizarium de *Monialibus*, cap. 5. sect. 5. n. 215. apparet, me consequenter loquutum fuisse in loco ab ipso adducto.

RESOL. LXXXIX.

*'An qui habet licentiam indefinitam colloquendi cum
Monialibus, possit sapius cum illis loqui?*

Idem est dicendum de licentia ingrediendi clausuram Monialium, data licentia indefinita.

*Et an, quando quis habuit licentiam colloquendi cum
Monialibus, & antequam ea utatur, Prelatus con-
cedit licentiam generalem cuilibet colloquendi cum
Monialibus tali die, iste possit colloqui bis in eodem
die?*

*Et cursum deducitur facultatem concessam Episcopo
testandi non esse restringendam ad primam vicem.
Ex part. 10. tractat. 14. & Milc. 4. Refol. 56.
aliàs 54.*

sup. hoc sup. §. 1. **D**ictam licentiam extingui in prima collo-
 quatione docet Merolla, *tom. 1. diff. 1. c. 2.*
difficil. 6. num. 629. Proinde, quia hæc colloquendi fa-
 cultas, est quasi dispensatio quædam in lege, ac
 proinde tanquam odiosa restringenda est. Secundò,
 quia sermo simpliciter prolatus; maxime in odiosis,
 intelligitur in prima vice, *leg. Bores, §. hoc sermone,*
ff. de verb. significat. Et eadem dicendum est de licentia
 ingrediendi Clausuram Monialium data indefinitè,
 quia militat eadem ratio. Et hanc opinionem tenent
 Iafon, *leg. Duobus reus §. ei qui, num. 75 ff. de Iurejur.*
& in leg. Si quis mihi bona §. Iussum, n. 28 ff. de acquir.
hered. Sbrozius de Offic. Vicar. l. 2. q. 210. Grassius,
conf. 21. de sentent. excommunication. num. 38. tom. 1.
Mastrilius decif. 97. Riccius collect. decif. part. 3. col-
lect. 87. & alij.

2. Sed his non obstantibus, satis probabile esse
puto talem licentiam non extingui, nisi revocetur :
& ideo qui illam sic obtinuit posse loqui cum Mo-
nialibus toties quoties. Et hanc sententiam novissi-
me docet Ioseph. de Ianuario, de *Casib. refer. ref.* 2.8.
per totam; quia sermo indefinitus æquivalat univer-
sali arg. leg. cum inter veteres vers. Maximè Cod. de
Fideicom. liber. gloss. in cap. ut circa : verb. *Aliorum*
de elect. in 6. Covarruvias lib. 1. *variar. cap. 13. num. 8.*
qui videndus est. Sanchez, de *Matrimonio* lib. 3. di-
stincta. 44. num. 2. pag. 310. circa medium vers. *Confirma-*
mur. &c. sed licentia in casu nostro fuit indefini-
ta: ergo æquivalat universali, & consequenter idem
est dicere, Vade, loquere, ac loquere, toties quoties
volueris.

3. Ad argumenta superius adducta respondet Iannarius *loco citato*, qui etiam *num. 6.* contra Merollam etiam firmat, quod quando quis habuit licentiam colloquendi cum Monialibus, & antequam ea utatur, Prælati concedit licentiam generalem cuilibet

colloquendi tali die: si iste talis colloquitur ex licentia generali, poterit iterum colloqui, utendo *ex licentia speciali*. Et ratio est quia talis licentia, non est dispensatio legis, sed est ipsissima lex: nam hoc tantum lex præcipit, nempe loqui cum licentia. Adde, cum hoc sit favor, & adhuc eo usus non sit, non revocatur per gratiam generalem omnibus concessam, *argum. leg. in commodato, §. sicut, ff. commodat. & cap. i. de commodat.* aliter enim non esset melioris conditionis hic talis, qui reciperet gratiam specialem, quam qui nullam habuit gratiam: & gratia à Principe concessa potius noceret huic, & nihil operaretur respectu hujus, quod non esset dicendum. Quod verum puto, etiam si licentia sit addicta eodem die, quo viget licentia generalis, poterit enim eodem die loqui; quicquid in contrarium dicat Merolla. Ego ut dixi hanc sententiam puto probabilem, & confirmatur ex doctrina Sacre Rote, quam adducit, & sequitur Riccius in *Praxi, tom. 3. respl. 386, numer. 1.* nempe, facultatem concessam Episcopo testandam, non esse restringendam ad primam vicem; quicquid in contrarium asserat Covarruvias, & alij.

R E S O L. X C.

*An Greg. XIII. excommunicationem incurran ingre-
dientes Monasteria Monialium non preextu licen-
tiarum, sed absque vlla prorsus licentia, etiam ad
malum finem?*

Et an lex quantumcumque pœnalis extendatur ex ratione identitatis ad casum similem ? Ex p.2. tract.16. & Misc.2. Ref.30. aliàs 32.

5. 1. **A**firmativam sententiam amplexus est Na-
varr. in *mamali*, cap. 27. num. 50. Quarta
in *summ. Bullary*, ver. *Monasteria Monachum*, Azor.
part. 1. lib. 1. cap. 8. g. olt. Beja part. 1. ca. 30. Villagut
de *ufuris*, q. 35. num. vlt. Et novissime Flavius Cheru-
binus in *compen. Bullary*, s. 2. consilii. 8. Otex. 111.
schol. 1. Homobon. in *exam. Eccl.* p. 1. tra. 3. cap. q. 66.
Aloysius Riccius in *praxi*, tom. 1. refel. 54. n. 4. Fillic.
tom. 1. tra. 7. 15. cap. 5. n. 119. Raynerius in *Catalogo cen-
surarum*, cap. 9. excom. 15.

2. Probatur primò, nam, ut ait Navarrus & Villagut, ita declaravit Pius V. & Gregorius XIII. Secundò, quia lex, quantumcumque penalís, extenditur ex rationis identitate ad casum similem, ut probat Lambertini. de jure patr. lib. 2. p. 1. q. 10. art. 4. Gomez vob. 1. c. 5. n. 12 Molina Iurifconsultus de primog. fil. p. 1. lib. 1. cap. 5. n. 10. Gurtier. qq. canon. lib. 1. c. 10. n. 3. & alij. c. 5. n. 8. Roland. à Valle conf. 2. p. 7. n. 48. vol. 1. & alij. c. 10. n. 1. ait Beccia ubi supra, receptum est in tota Italia.

3. Sed contrariam sententiam probabiliorē esse non
iudico, quia tueretur, & docet Sanchez in *fun. rem. 2.*
lib. 6. cap. 1. 6. n. 78. qui citat Suarez, Zerolum, Philari-
chum, Sayrum, & Rodriguez, quibus ego addo Mi-
randam in *manuali pract. tradi. de Monialibus. 2. artic.*
concl. 1. Megal. in *3. lib. 4. cap. 3. 2. n. 11.* Barboſam de
potest. Episc. p. 3. alleg. 102. n. 37. Hier. Campanellam
in dixer. jur. can. rubr. 12. cap. 16. n. 24. Ratio est, quia cum
excommunicatio sit penalis, non est amplianda, sed
potius restringenda, nec extendenda ad alium ca-
sum, etiamsi sit similis, aut etiam maior ratio. Et
cum hæc Bulla sit valde rigida, & contineat gravissi-
mas penas, non est extendenda ad casum in illa mi-
nimè comprehensum, solum igitur incurrit in excom-
municationem fulminatam in dicta Bulla, admitten-
tes, & ingredientes prætextu licentiarum, non autem
qui admittunt & ingredientur sine licentia, etiam si
ingredientur, & admittuntur ad malum finem.